

Սրբազանի, և վաղամեռիկ Պօղոսիկի պատկերներու կարգին, ի զո՛ւր կը փնտռեմ լուսատիպ նկարը մեր Բարերարին...

Համեստքեան շող, ճեղքի բողբոջ կուրծքերը փրփուն:

Պակաս մը, ինձպէսներուն համար թեւեւ... բայց ըստ ինքեան առաւելութիւն մը, չգիտեմ կանխամտածուած թէ ակամայ, որ սակայն կը թելադրէ մեզ, անոնց միջեւ եղող անձնական կապերէն աւելի, խորհիլ իրենց հոգեւոր եղբայրակցութեան սեռնութեան ու սերտութեան վրայ:

Իրարու քով են անոնք, ալեւոր նահապետները՝ ճոխացած քրիստոնէական և դարերու իմացական լոյսին ամբարներով, խոհուն լուսադէմքերը՝ որ կը ճառագայթեն մեզ, երբ մօտենալ ուզենք իրենց:

Մատա՞ղ մըն է թէ հարսանիք, որ ըստեղծած է այս բարեպատէհ առիթը:

Երբ առաջինն է, մեր «ոգրովի» ները՝ իսկ եթէ երկրորդը, մեր խնդակցութեան լաւագոյն մաղթանքները:

Ամէն պարագայի մէջ, կ'զգանք թէ կոչուեմք մը կայ փառաւոր:

Կոչնատէ՛րն է Հայց. Առաքելական Ս. Եկեղեցին, իսկ անոր հաճոյակատար սպասաւորներն են վերեւ յիշուած իր երեք պանծալի հարազատ դաւանները:

Այս հոգեւոր ու մտաւոր խրախճանքն պատուել ուզողներ, երջանիկ պիտի ըլլան Հայոց Հայրիկին կողմէ իրենց հրամցուած հայրենի հերթային հետ, վալելելով Գուրեան Սրբազանի մատուցած Գողթան զինին ու Կիւլպէնկեան Մեկենասին հայթայթած սպասներն ու պալատը փարթամ:

Հիւրերը կանչելու հոգն ալ սիրով ըստանձնած է Ամերիկայի Հ. Կ. Հիմնարկութիւնը: Բազմաթիւ «Հրաւիրակ»ներ ամէն օր կը բախեն մեր ղոները, ներս ալ կը մտնեն յաճախ երեսո՞վ թէ աներես, մեր տրամադրութենէն կախուած է այդ. վասն զի անոնք միշտ ալ ժպիտով ու բոյրով կը մօտենան մեզ:

Սըղ, հա՛յ Ժողովուրդ, քեզ կը մնայ արժեցնել, միայն քո՛ւ շինութեան և քո՛ւ օգտին համար հասցէիդ ուղղուած այդ հրաւէրները: Փութա՛ւ:

ՆԵՐՍԷՍ ՍՐԿԵ. ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐ

Գեր. Տ. Մկրտիչ Եպս. Աղանունիի Միաբանք և Այցելութ Հայ-Երուսաղէմի գործը կը գնահատուի ամէն կողմէ:

= Կիլիկիոյ Վեհափառ Կարողիկոսը կը գրէ.

— «Ստացայ Ձեր պատուական նուէրը, «Միաբանք և Այցելութ Հայ-Երուսաղէմի»: Որքան աչքէ կ'անցնեմ, այնքան կ'երիտասարդանամ հին յուշերուս վերադարձումով. միեւնոյն ատեն կը հիանամ Ձեր համբերատար հոգւոյն վրայ:

Թէ և մականունիդ Աղաւնի կամ Աղաւնուցի, մեղուաջան տքնութեամբ, պրրաբատումներով ծաղկէ ծաղիկ, թուփէ թուփ և առուակէ առուակ թոշրտելով հաւաքեր ու մեղրի փեթակ մը կազմեր էք: Երանի՜ թէ հաշուեխնդիր երիտասարդները ներշնչուելով ՄԵՄԱԴՈՅՆ ՄԵՂՈՒԷՆ ու Ձեզմէ, հետամուտ ըլլային մեղրի փեթակներ կազմելու և ոչ թէ պիծակներու դատարկ մաղեր կը մաղթեմ կարողութիւն և յաջողութիւն Ձեր տքնաջան թարթափումներուն:

= Կ. Պոլսի Ս. Պատրիարքը կը գրէ.

— «Շնորհակալութեամբ ընդունեցի Ձեր Գերապատուութեան լոյս ընծայած «Միաբանք և Այցելութ Հայ-Երուսաղէմի» շահեկան երկասիրութիւնը:

Փափաքելի է որ Ձեր Սրբազնութեան կողմէ «Սրտն» Ամազգրի մէջ հրատարակութեան յանձնուած վանքերու վերաբերեալ ուսումնասիրական էջերն ևս ամփոփուին հատոր մը ներքեւ, լրացնելով կարեւոր պակաս մը»: = Լիբանանու Կարողիկոսական Փոխանորդ, Եղիշի Արքեպս. Կարօեան կ'ըսէ.

— «Աւելորդ է ըսել որ սրուած հետաքրքրութեամբ մը թղթատեցի զայն ծայրէ իծայր, կանգ առնելով նշանաւոր անուններու և ինձի ծանօթ դէմքերու առջեւ: Գործին զրուատիքը չպիտի ընեմ Սրբազան Հայր. որովհետեւ զրուատիքի կարօտ չէ՛, ան ինքը եղած է արժանաւորներու զրուատիքը հիւսելու և յաւերժացնելու համար»: = Տֆր. Յ. Թօփեան կը գրէ Պէյրութէն.

— «Ձեր «Միաբանք և Այցելութ Հայ-Երուսաղէմի» աշխատութիւնը, իր տեսակին մէջ շատ հետաքրքրական գործ մըն է և մանրակրկիտ ուսումնասիրութեան արդիւնք»: = Ղ. Ն. Նահապետեան, Գանձիքիէն:

— «Ձեր Սրբազնութեան երկասիրած ա-

դուրս գիրքը անմիջապես թղթատեցի մեծ հետաքրքրութիւնով, ու շուտով յանդիմանայ այն համոզման որ անկախ արդիւնք է երկար, յարատե ու անվատ պրպտումներու եւ անխոնջ ուսումնասիրութեան: Յատուկ անուանեց բառարան մըն է այն խոկապէս մեր քրիստոնէական կեանքի պատմութեան հնագոյն շրջաններէն մինչեւ մեր օրերը այն անձնաւորութեանց, որոնք ապրեցան ու ճշնեցան, բառին լաւագոյն իմաստով, Ս. Յակոբեանց մայրաքանքին մէջ, կամ այցելեցին հոն, կերտելով ինչ որ իրաւամբ կը կոչէք «Հայ երուսաղէմ»:

= Մայիս Ա. Պետրոսեան, Գահիրէին:

— «Արգարե, Միաբանք եւ Այցելութ Հայ երուսաղէմին, որուն ձեռագրի գէղերը տպագրութեան տրուելէ առաջ պատկը ունեցած էր տեսնելու 1927 ի ամբան, ընտանեօք երուսաղէմ մեր այցելութեան առթիւ, պիտի մնայ անգուզական գործ մը յաւէտ չաղկապուած Սրբոց Յակոբեանց վանաց պատմութեան հետ, ու ան տիպար օրինակ մը պիտի հանգիստանայ ապագայ սերունդին՝ ճոխացնելու անոր պարունակութիւնը եւ անվերջ շարունակելու համար սկսուած այս գեղեցիկ հատորը»:

= Հոգ. Գրիգոր Գուսան Ծ. Վ. կը գրէ Կ. Պոլսին:

— «Յովսէփ վրդ. եղբայրս Պոլիս հանդիպելուն, բերած էր Ձեր Սրբազնութեան աշխատասիրած «Միաբանք եւ Այցելութ» հրատարակութենէն օրինակ մը, զոր պահեցի մօտս, իբրեւ շատ կարեւոր ու ցարդ անտես առնուած գործ մը, մանաւանդ Հայ եկեղեցւոյ ապագայ պատմագրին համար անգնահատելի արդիւնք մը»:

Երանելոյն Յորայ համբերութեամբ միայն հաւաքել ու գլուխ հանելը կարելի սոյն աշխատութեան համար ի սրտէ կը շնորհաւորեմ Ձեր Սրբազնութիւնը, եւ իբր համեստ հետեւող մը առ հասարակ հայ հրատարակութիւններու, շնորհակալութիւն կը յայտնեմ «Միաբանք եւ Այցելութ»-ով Ձեր ծանօթացուցած եկեղեցւոյ շարք մը մշակներուն համար, որոնցմէ քանի մը տասնեակ անձանօթ կը մնային ինծի»:

= Զեյրունի Հայրենակցական Միութիւնը, Երուսաղէմ:

— «Անհուն հրճուանքով եւ խորին շնորհակալութեամբ ոտացած ենք Ձեր մեծարժէք գործը, «Միաբանք եւ Այցելութ Հայ երուսաղէմին», արդիւնք բազմաթիւ տարիներու մեղուաջան աշխատանքի: Վստահ կրնաք ըլլալ թէ սոյն երկը մեր գրագրական ամէնէն սիրուն եւ կարեւոր տեղը գրական անմիջապէս, որովհետեւ անոր մէջ մենք ունինք բազմաթիւ բարձրաստիճան անձեր, որոնք ուղղակի մեր սրտին հետ կը խօսին»:

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

Ծն. Իզմիր 1842 Նոյմ. 28 — Զ. Մարտի 1929 Գեղե. 4. ԴՇ.

Ութսուն ութ տարիներու լիութեան մէջ ճրագիր մը պէս մարեցաւ Մեսրոպ Նուպարեան, որ կ'անձնաւորէր Իզմիրի հայ մտաւորականութեան եւ ազնուականութեան գեղեցիկ աւանդութիւնները:

Յորելանք, որ ծրագրուած էր իր անխոնջ եւ բարի աշխատութիւնները գնահատելու համար, իրեն միտքարանք մը պիտի ըլլար իր կեանքի վերջալոյսին մէջ:

Պատշաճ է որ Նուպարեան Յորելանի Յանձնաժողովը կատարէ ծրագրուած հանդէսը մեծ աշխատողի յիշատակին, հոգ չէ թէ Յորելանք փոխադրուած ըլլայ անմահներու աշխարհը: Նուպարեան կը յուսար ապրիլ դեռ, եւ այդ յոյսով էր որ իր Յորելանք թողուց 1930-ի զարնան, ի պատիւ Ամեն. Դուրեան Սրբազանի եւ ի յարգանս Անոր Յորելանին:

Ես Նուպարեանի անունին եւ գործին ծանօթ էի միայն, ինչպէս նաեւ իր քանի մը լուսանկարներուն. բայց 1929 Յուլիս 10. ԴՇ. երբ Մարտի 10-ը կոխեցինք Պրն. Վահան Թէրէեանի հետ, ղէպի երեկոյ Սէն-ժիւլիէն գացինք տեսնելու համար ծերունին: Դժուարաւ գտանք իր տունը, բայց չգտանք զինքն. օգտփոխութեան գացած է ըսին Նրեմ-Ղուկասեան (Թուռա-Լիւր), ոչ շատ հեռի Սէն-ժիւլիէնէն:

Դտանք զինքը հոն, անխնամ պարտէզի մը մէջ, պանդոկատան մը առջեւ, ծառի մը շուրին տակ, թիկունքը տուած հանգստուէտ աթոռի մը, երեսը դէպի արեւմուտք, զուխը ձեռքերուն մէջ ակնապիշ: Շատ ուրախացաւ այս անակնկալ այցէն. փոքրիկ թանջքէ մը եւ ջրայնտութենէ նեղուած տեղափոխուէր է հոն: Շատ կոկիկ եւ մարուք հագուած, զուխը սեւ թաւիշէ գտակ մը, ծնօտներուն վրայ մօրուրի կարծ, սպիտակ թելեր. շատ ծօր, շտկուցաւ, իր մարած արեքը կենդանութիւն մը ստին: Ճանչցաւ Թէրէեանը. զիս առաջին անգամ կը տեսնէր, բայց թղթալիցած էր հետս, ՍՄԴՆի իր նուիրած աշխատակցութեան առթիւ, հետեւաբար ծանօթացաւ հետաքրքրութեամբ: Առոյգ եւ զուարթ կ'երեւէր, բայց աչքերը եւ մոյրը կը մատնէին թէ շատ հեռի չէ վեհմ վայրկեանը, իրեն հաճոյք պատճառելու համար բաւական երկար նստանք, խօսեցանք եւ խօսել տուինք. գնահատեցինք իր կատարած աշխատանքը իբրեւ բառագիր մարնաւանդ. պատմել տուինք իր վիճարանութիւնը Նորայրի հետ. «Քենդադատեցի, ըսաւ Նորայրի ծրագրին, եւ իր իսկ առաջարկով նշանակեցի իր բառարանին ձեռնսերէն եւ շայիւրէն սխալները»: Զերագի վրայ խօսեցաւ եւ յիշեց թէ պահած էր տպաւորութիւնը իմ այցելութեանս իրեն լոնշանի հիւանդանոցի մէջ, յաճախ յիշելով «Մահէն մի՛ վախնաք» յորդորանքս: Խօսեցաւ Դուրեան Սրբազանի մասին մեծ հիացումով եւ մանրադէպ մը պատմեց— Ես ծխող մը չեմ, ըսաւ, անգամ մը Առաջնորդարան գացի, Դուրեան Սրբազանին, սիկարէթ մը հրամցուց ինծի, չեմ ծխեր ըսի եւ չառի: Յետոյ այնպէս պատահեցաւ որ երկուրնիս ալ սեղանի հրաւիրուինք երեւելիներէն մեկուն տունը, եւ հոն Տիկին մը սիկարէթ մը հրամ-